

Sygn. akt III CSKP 96/21

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 7 października 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Dariusz Dończyk (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Paweł Grzegorzczuk

SSN Marian Kocon

w sprawie z powództwa Syndyka masy upadłości P. spółki z o.o.

w upadłości likwidacyjnej z siedzibą w N.

przeciwko D. sp. z o.o. w W.

o uznanie czynności prawnej za bezskuteczną i o wydanie,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej

w dniu 7 października 2021 r.,

skargi kasacyjnej strony powodowej

od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)

z dnia 31 stycznia 2019 r., sygn. akt I ACa (...),

**uchyla zaskarżony wyrok i przekazuje sprawę Sądowi
Apelacyjnemu w (...) do ponownego rozpoznania
i rozstrzygnięcia o kosztach postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w N. wyrokiem z dnia 29 marca 2018 r. oddalił powództwo Syndyka masy upadłości P. spółki z o.o. w upadłości likwidacyjnej z siedzibą w N.,

który domagał się uznania za bezskuteczną wobec masy upadłości umowy sprzedaży zawartej w dniu 11 stycznia 2011 r. pomiędzy P. spółką z o.o. w N. i M. spółką z o.o. w K. (obecnie działającą pod firmą D. spółka z o.o. w W.) oraz nakazania pozwanej wydania sprzedanej nieruchomości.

Sąd pierwszej instancji ustalił, że w dniu 11 stycznia 2011 r. spółka P. sp. z o.o. z siedzibą N. – po uprzednim przeprowadzeniu negocjacji z różnymi podmiotami - przed notariuszem J. . zawarła w formie aktu notarialnego (Rep. A nr (...)) z M. sp. z o.o. z siedzibą w K. umowę sprzedaży prawa użytkowania wieczystego działki położonej w N., w obrębie nr (...) N., nr (...), o powierzchni 1,4522 ha oraz prawa własności stanowiących odrębny od gruntu przedmiot własności następujących budynków: dworca, częściowo murowanego, częściowo o konstrukcji stalowej, przeszklonej, o kubaturze 5553 m³; śmietnika o kamiennych murach, betonowych fundamentach i stalowej konstrukcji, o kubaturze 12,5 m³; budynku parterowego, murowanego niepodpiwniczonego, zawierającego sprężarkownię, o kubaturze 60 m³ oraz urządzeń: wiaty peronowej, o konstrukcji stalowej i stropie drewnianym, dróg i placów dworca o powierzchni asfaltowo-betonowej, oświetlenia dworca wraz z siecią elektroenergetyczną i siecią kanalizacyjno-wodociągową, myjni pojazdów - kanału o konstrukcji żelbetonowej, objętych księgą wieczystą nr (...), prowadzoną przez Sąd Rejonowy w N. V Wydział Ksiąg Wieczystych. W umowie cenę sprzedaży oznaczono na kwotę 4 150 000 zł, która została w całości uiszczona przez nabywcę - M. sp. z o.o. w K.. Tego samego dnia między stronami doszło także do zawarcia umowy dzierżawy opisanej powyżej nieruchomości, w ramach której dzierżawca – P. sp. z o.o. zobowiązał się do uiszczania na rzecz wydierżawiającego M. sp. z o.o. kwoty 30 000 zł netto miesięcznie tytułem czynszu dzierżawnego. Postanowieniem z dnia 14 czerwca 2013 r. (sygn. akt V GU (...)) Sąd Rejonowy w N., Wydział V - Sąd Gospodarczy ogłosił upadłość P. w N. sp. z o.o. w N. obejmującą likwidację całego jego majątku. Syndykiem masy upadłości wyznaczona została osoba prawna – S. sp. z o.o. w K., która wcześniej pełniła funkcję tymczasowego nadzorcy sądowego.

Zdaniem Sądu Okręgowego żądanie powoda należało oceniać w oparciu o art. 527-534 k.c. w zw. z art. 131 ustawy z dnia 28 lutego 2003 r. Prawo upadłościowe i naprawcze (jedn. tekst: Dz.U. z 2012 r., poz. 1112 ze zm. - dalej:

„p.u.n.”, obecnie: Prawo upadłościowe, jedn. tekst: Dz.U. z 2020 r., poz. 1228 - dalej: „p.u.”). Zgodnie z art. 131 p.u.n., w brzmieniu znajdującym zastosowanie w sprawie, w sprawach nieuregulowanych przepisami art. 127-130 do zaskarżenia czynności prawnych upadłego, dokonanych z pokrzywdzeniem wierzycieli, stosuje się odpowiednio przepisy art. 132-134 oraz przepisy Kodeksu cywilnego o ochronie wierzyciela w razie niewypłacalności dłużnika. Strona powodowa nie wykazała wyznaczonych przez art. 527 k.c. przesłanek uzasadniających orzeczenie o bezskuteczności umowy zawartej w dniu 11 stycznia 2011 r. przez P. sp. z o.o. ze spółką M. sp. z o.o., tj. że umowa sprzedaży prawa użytkowania wieczystego została zawarta z pokrzywdzeniem wierzycieli, a stan pokrzywdzenia istniał w dniu jej zawarcia. Zbycie prawa użytkowania wieczystego i własności budynków pozwanej spółce w styczniu 2011 r. nie spowodowało niewypłacalności P. sp. z o.o. i nie spowodowało pokrzywdzenia wierzycieli. Z akt postępowania upadłościowego prowadzonego przed Sądem Rejonowym w N. wynika, że na koniec 2011 r., a więc na datę relewantną dla oceny stanu pokrzywdzenia wierzycieli na skutek zawarcia w dniu 11 stycznia 2011 r., P. sp. z o.o. posiadał majątek o wartości 16 739 000 zł. Dopiero na skutek działań podjętych w późniejszym czasie zmniejszeniu ulegał majątek spółki osiągając - na dzień 28 lutego 2013 r. - wartość 8 236 010,06 zł, przy wartości zobowiązań i rezerw, które na tę datę wynosiły 9 362 840,88 zł.

Bezzasadne było stanowisko powoda, że wybór oferty M. sp. z o.o. prowadził do uszczuplenia majątku P. sp. z o.o. Z dołączonego do aktu notarialnego operatu szacunkowego sporządzonego przez W.K. oraz z przeprowadzonych w postępowaniu dowodów z opinii biegłych wynikało, że wartość rynkowa działki (prawa użytkowania wieczystego) była niższa od ceny uzyskanej. Tym samym właściwy jest wniosek, że uzgodniona i faktycznie zapłacona przez stronę pozwaną cena sprzedaży stanowiła ekwiwalent wartości prawa użytkowania wieczystego tej nieruchomości oraz prawa własności. Ponadto Sąd Okręgowy zwrócił uwagę, że z poczynionych w sprawie ustaleń wynikało, iż P. sp. z o.o. przeznaczył pozyskane kwoty na zredukowanie zobowiązań, spłatę udziałowca, a także na odnowienie taboru i regulację bieżących zobowiązań. Tym samym, adekwatnie do stanowiska wyrażanego w judykaturze, nie można było skutecznie zakwestionować odpłatnej czynności prawnej, gdyż ekwiwalent

uzyskany przez dłużnika (P. sp. z o.o.) został wykorzystany na zaspokojenie wierzycieli. Poza konstrukcją *actio pauliana* mieszczą się bowiem sytuacje, w których to dłużnik - w następstwie czynności prawnej - otrzymał równoważnik sprzedanego prawa majątkowego i jest on w jego posiadaniu lub został przeznaczony na zaspokojenie wierzycieli. W takich przypadkach kwestia rozmiaru uiszczonej ceny ma drugorzędne znaczenie.

Apelację wniesioną przez stronę powodową od wyroku Sądu pierwszej instancji oddalił Sąd Apelacyjny w (...) wyrokiem z dnia 31 stycznia 2019 r.

Sąd drugiej instancji zaaprobował ustalenia faktyczne poczynione przez Sąd Okręgowy. Przyjął, że kluczowym problemem w sporze jest rozstrzygnięcie, czy cena uzyskania ze sprzedaży w rażącym stopniu odbiegała od wartości nieruchomości. Uwzględnienie roszczenia syndyka o uznanie za bezskuteczną w stosunku do masy upadłości umowy sprzedaży z dnia 11 stycznia 2011 r., a w konsekwencji również roszczenia windykacyjnego, byłoby możliwe wtedy, gdy zostałyby wykazane przez stronę powodową, że odpłatne rozporządzenie majątkiem przez upadłego – P. sp. z o.o. nastąpiło na takich warunkach, iż wartość stosownego świadczenia przewyższała w rażącym stopniu wartość świadczenia otrzymanego (art. 127 ust. 1 p.u.n.). Przesłanka ta nie zaistniała w realiach rozpoznawanej sprawy. Wdrożona przez zarząd P. sp. z o.o. sformalizowana procedura wyłonienia nabywcy prawa użytkowania wieczystego w zasadzie wykluczała możliwość przeprowadzenia sprzedaży tego prawa po zaniżonej cenie. Jednocześnie w oparciu o dowody przeprowadzone w sprawie nie było podstaw do przyjęcia, że wybór oferenta nastąpił w pominięciu innych korzystniejszych ofert, zaś cena, którą zaoferowała N. sp. z o.o., odpowiadała wartości rynkowej zbywanego prawa. Wprawdzie w zainicjowanej przez P. sp. z o.o. w procedurze wyłonienia kontrahenta została przedstawiona korzystniejsza oferta (T.Ż. złożył ofertę opiewającą na kwotę 5 000 000 zł), ale ta jako niekompletna i spóźniona nie mogła zostać zaakceptowana.

Sąd Apelacyjny zaznaczył również, że nie było podstaw do przyjęcia, iż nabywca został uprzywilejowany na skutek zawarcia ze zbywcą (P. sp. z o.o.) umowy dzierżawy nieruchomości (dworca autobusowego). Zawarcie stosownej umowy jako umowy funkcjonalnie powiązanej z umową sprzedaży prawa

użytkowania wieczystego z dnia 11 stycznia 2011 r. pozwoliło na otrzymanie przez P. sp. z o.o. korzystnej ceny ze sprzedaży tego prawa. Na obniżenie wartości zbywanego prawa mogła bowiem wpłynąć konieczność dokonania rozbiórki budynków dworcowych oraz ograniczenie użyteczności nieruchomości przez tolerowanie jej dalszego wykorzystania jako dworca autobusowego.

O braku występowania w sprawie przesłanki rażącej niewspółmierności świadczeń, o czym mowa w art. 127 ust. 1 p.u.n., przemawiają także wnioski z przeprowadzonych w toku postępowania pierwszoinstancyjnego dowodów z opinii biegłych, bowiem w ocenie każdego z nich cena, za którą doszło do rozporządzenia przez P. sp. z o.o. prawem użytkowania wieczystego, nie odbiegała od wartości rynkowej tego prawa. Tym samym nie było podstaw do uznania, że umowa z dnia 11 stycznia 2011 r. zakładała niewspółmierność świadczeń, a tym bardziej bezzasadne byłoby wyprowadzanie wniosku, iż stan taki miał charakter rażący.

We wniesionej skardze kasacyjnej strona powodowa zaskarżyła w całości wyrok Sądu Apelacyjnego z 31 stycznia 2019 r. i w ramach podstawy kasacyjnej z art. 398³ § 1 pkt 1 k.p.c. zarzuciła naruszenie:

- art. 127 p.u. poprzez jego wadliwe zastosowanie, tj. przyjęcie, iż stosowny przepis ma zastosowanie w sprawie;

- art. 131 p.u. w zw. z art. 527 k.c. poprzez jego błędną wykładnię i przyjęcie, że przepis ten ma zastosowanie w sprawie w związku z art. 127 p.u. i to w zakresie w nim nieuregulowanym;

- art. 127 p.u. poprzez jego błędną wykładnię i przyjęcie, że wartość świadczenia upadłego nie przewyższa w rażącym stopniu wartości świadczenia otrzymanego w sytuacji, w której możliwe jest uzyskanie znacznie wyższej wartości świadczenia w konkretnych okolicznościach faktycznych, a cena stanowi ekwiwalent świadczenia upadłego, którego wartość została ustalona tylko na podstawie abstrakcyjnej i oderwanej od konkretnych okoliczności związanych z konkretną transakcją opinii biegłego, która nie uwzględnia wszystkich stosunków prawnych i faktycznych dłużnika.

Powód wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku Sądu Apelacyjnego w (...) i przekazanie sprawy Sądowi Apelacyjnemu do ponownego rozpoznania, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i orzeczenie co do istoty sprawy

przez zmianę wyroku wydanego w pierwszej instancji przez Sąd Okręgowy w N. z dnia 29 marca 2018 r. poprzez uwzględnienie powództwa i uznanie za bezskuteczną wobec syndyka masy upadłości P. sp. Z o.o. w upadłości likwidacyjnej umowy sprzedaży zawartej pomiędzy P. sp. z o.o. w N. oraz D. sp. z o.o. w W., działającą ówczesnie pod firmą M. sp. o.o. z siedzibą w K. w dniu 11 stycznia 2011 r. przed notariuszem J.G. Rep. A Nr (...) oraz nakazanie pozwanemu wydania powodowi tej nieruchomości oraz zasądzenie na rzecz powoda od pozwanego kosztów postępowania według norm przepisanych. W odpowiedzi na skargę kasacyjną pozwany D. sp. z o.o. z dnia 29 marca 2018 r. z siedzibą w W. wniósł o oddalenie skargi kasacyjnej i zasądzenie na jego rzecz od strony powodowej kosztów postępowania kasacyjnego, w tym kosztów zastępstwa procesowego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

W przypadku ogłoszenia upadłości - jak to obrazowo usystematyzowano w piśmiennictwie - należy odróżnić trzy rodzaje czynności bezskutecznych: 1) czynności bezskuteczne z mocy prawa (art. 127 ust. 1-3, art. 128a ust. 1 p.u.); 2) czynności bezskuteczne z mocy uznania ich za takie przez sędziego komisarza (por. np. art. 128 ust. 1-3, art. 130a p.u.); 3) czynności bezskuteczne w wyniku ich zaskarżenia do sądu z mocy - konstytutywnego - orzeczenia sądu w procesie (art. 527 k.c.). Z uwagi na treść zarzutów skargi dla jej rozstrzygnięcia znaczenie ma rozróżnienie pomiędzy czynnościami wymienionymi w punktach pierwszym (czynności bezskuteczne z mocy prawa) oraz w punkcie trzecim (czynności bezskuteczne w wyniku ich zaskarżenia do sądu). Czynności bezskuteczne z mocy prawa są wymienione m.in. w art. 127 ust. 1 p.u., zgodnie z którym bezskuteczne w stosunku do masy upadłości są czynności prawne dokonane przez upadłego w ciągu roku przed dniem złożenia wniosku o ogłoszenie upadłości, którymi rozporządził on swoim majątkiem, jeżeli dokonane zostały nieodpłatnie albo odpłatnie, ale wartość świadczenia upadłego przewyższa w rażącym stopniu wartość świadczenia otrzymanego przez upadłego lub zastrzeżonego dla upadłego lub dla osoby trzeciej. Sam ustawodawca zdecydował, że grupa czynności prawnych spełniająca kryteria wymienione w tym przepisie i dokonana w zaledwie w ciągu roku przed dniem złożenia wniosku o ogłoszenie upadłości *ipso iure* jest

uznawana za bezskuteczną w stosunku do masy upadłości, w istocie wobec wierzycieli, których wierzytelności są zaspokajane z masy upadłości. W razie zaistnienia przesłanek określonych w tym przepisie syndykowi przysługuje prawo wniesienia powództwa ustalającego na podstawie art. 189 k.p.c., że dana czynność prawna jest bezskuteczna wobec masy upadłości (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 13 kwietnia 2017 r., III CSK 134/16, Mon. Pr. Bank. 2018, nr 3, poz. 47). Sytuację, która podlega normie wyrażonej w art. 127 ust. 1 p.u., należy odróżnić od sytuacji, w której dana czynność prawna dokonana przez upadłego nie spełnia kryteriów określonych w tym przepisie, spełniając jednak przesłanki do uznania tej czynności prawnej za bezskuteczną wobec masy upadłości na podstawie przepisów kodeksu cywilnego (art. 527 k.c.). W takim przypadku uzasadnione jest wystąpienie przez syndyka masy upadłości z żądaniem opartym na podstawie przepisów kodeksu cywilnego o uznanie czynności prawnej za bezskuteczną wobec masy upadłości (por. art. 527 i nast. k.c. w zw. z art. 131 i art. 132 ust. 1 p.u., jak również wyżej powołany wyrok Sądu Najwyższego z dnia 13 kwietnia 2017 r., III CSK 134/16). W orzecznictwie Sądu Najwyższego konsekwentnie przyjmuje się, że wobec brzmienia art. 131 p.u. dopuszczalne jest zaskarżanie czynności podjętych przez upadłego z pokrzywdzeniem wierzycieli za pośrednictwem *actio pauliana* (por. wyroki: z dnia 14 lutego 2019 r., IV CSK 100/18, nie publ., z dnia 13 kwietnia 2017 r., III CSK 134/16, nie publ., z dnia 12 stycznia 2012 r., II CSK 273/11, nie publ., z dnia 10 października 2008 r., I CSK 93/08, nie publ. oraz postanowienie z dnia 20 maja 2020 r., IV CSK 382/19 nie publ.). Według bowiem powołanego art. 131 p.u., w sprawach nieuregulowanych przepisami art. 127-130a do zaskarżania czynności prawnych upadłego, dokonanych z pokrzywdzeniem wierzycieli, przepisy art. 132-134 oraz przepisy kodeksu cywilnego o ochronie wierzyciela w przypadku niewypłacalności dłużnika stosuje się odpowiednio. Artykuł 132 ust. 1 p.u. przesadza o legitymacji czynnej syndyka do wytoczenia jednego z wyżej omawianych powództw.

W przypadkach, w których podstawą ustalenia bezskuteczności bądź uznania za bezskuteczną czynności prawnej upadłego, są przepisy art. 127-130a - w tym więc także wtedy, gdy wniesiono powództwo ustalające oparte na podstawie art. 127 ust. 1 p.u. - zgodnie z art. 131 p.u., w sprawach nieuregulowanych do zaskarżania

czynności prawnych upadłego mają odpowiednie zastosowanie zarówno przepisy art. 132-134 p.u., jak również przepisy kodeksu cywilnego o ochronie wierzyciela w przypadku niewypłacalności dłużnika. W wyroku Sądu Najwyższego z dnia 3 października 2007 r., IV CSK 184/07 (OSNC 2008, nr 12, poz. 142) wyjaśniono, że w art. 131 p.u. ustanowiona została zasada subsydiarnego stosowania przepisów 527-534 k.c. Zasada ta oznacza, że w takim zakresie, w jakim stan faktyczny unormowany jest w przepisach Prawa upadłościowego i naprawczego, nie stosuje się przepisów o skardze pauliańskiej. Chodzi jednak o „komplementarność unormowań”, co oznacza, że nie jest wyłączone zastosowanie przepisów kodeksu cywilnego do oceny skutków rozporządzenia korzyścią uzyskaną przez osobę trzecią na podstawie bezskutecznej z mocy prawa czynności prawnej z upadłym, co dotyczyło – w rozpoznawanej wówczas sprawie - możliwości zastosowania art. 531 § 2 k.c. W takim jednak zakresie, w jakim do czynności prawnej nie mają zastosowania przepisy szczególne zawarte w przepisach p.u., może być ona zaskarżona na podstawie przepisów kodeksu cywilnego skargą pauliańską. W szczególności mogą być zaskarżone takie czynności dokonane przez upadłego przed ogłoszeniem upadłości, do których nie można zastosować art. 127 ust. 1 p.u., np. ze względu na to, że zostały dokonane w terminie wcześniejszym niż rok przed zgłoszeniem wniosku o ogłoszenie upadłości, a do których mogą mieć zastosowanie przepisy kodeksu cywilnego - art. 527 i nast. k.c. o skardze pauliańskiej.

Przewidziany w art. 131 p.u. nakaz odpowiedniego stosowania w toku postępowania upadłościowego przepisów kodeksu cywilnego o ochronie wierzyciela w przypadku niewypłacalności dłużnika oraz art. 132-134 u.p. wiąże się z tym, że korzystanie z instytucji powództwa pauliańskiego dla zaskarżania czynności upadłego zawsze musi następować z uwzględnieniem celu postępowania upadłościowego i wynikających z przepisów p.u. szczególnych rozwiązań, które służą ochronie interesów wierzycieli upadłego. W konsekwencji powództwo pauliańskie po ogłoszeniu upadłości dłużnika może wytoczyć tylko syndyk. Inną modyfikacją w stosunku do przepisów prawa cywilnego o akcji pauliańskiej, podyktowaną celami postępowania upadłościowego, jest to, że zaskarżoną czynność uznaje się za bezskuteczną wobec masy upadłości. Inne

są też konsekwencje orzeczonej bezskuteczności czynności. To, co wskutek tej czynności ubyło z majątku upadłego lub do niego nie weszło, podlega przekazaniu do masy upadłości, a jeżeli przekazanie w naturze jest niemożliwe, do masy upadłości wpłaca się równowartość w pieniądzu (art. 134 p.u.).

Pomiędzy instrumentami prawnymi przewidzianymi odpowiednio w art. 127 ust. 1 u.p. oraz art. 527 k.c. występują istotne różnice. W przypadku roszczenia realizowanego na podstawie art. 527 § 1 k.c. w zw. z art. 131 p.u. wyrok sądu uwzględniający stosowne żądanie ma charakter konstytutywny, a w przypadku powoływania się na następstwa określone w art. 127 p.u. sąd jedynie stwierdza występowanie stanu prawnego ukształtowanego *ex lege* na mocy tego przepisu; wyrok ustalający (na podstawie art. 189 k.p.c.) ma więc charakter deklaracyjny (por. m.in. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 12 stycznia 2012 r., II CSK 273/11, nie publ., z dnia 3 października 2007 r., IV CSK 184/07 oraz z dnia 13 kwietnia 2017 r., III CSK 134/16). Różnica ta powinna mieć przy tym bezpośrednie przełożenie na sposób formułowania przez syndyka swojego żądania jako odpowiednio żądania uznania czynności prawnej za bezskuteczną albo żądania ustalenia czynności za bezskuteczną (por. art. 134 ust. 1 p.u. posługujący się odpowiednio terminologią: „czynność upadłego jest bezskuteczna z mocy prawa” lub „została uznana za bezskuteczną”), co równocześnie musi przekładać się na wyznaczenie przez sąd orzekający materialnoprawnej podstawy prawnej swojego orzeczenia. Jeżeli syndyk domaga się stwierdzenia stanu bezskuteczności stosowne żądanie nakierowane jest na art. 127 p.u. i przewidziane w tym przepisie przesłanki wystąpienia *ex lege* bezskuteczności czynności prawnej upadłego. Natomiast żądanie uznania czynności prawnej za bezskuteczną - co do zasady - wiąże się z realizacją w zainicjowanym procesie roszczenia opartego na art. 527 § 1 k.c. w zw. z art. 131 p.u. Trzeba mieć także na uwadze, że skoro skutek przewidziany w art. 127 ust. 1 p.u. następuje z mocy prawa, to wystąpienie tego skutku nie zależy od uzyskania przez syndyka masy upadłości wyroku deklaracyjnego potwierdzającego, że skutek w postaci bezskuteczności czynności prawnej z mocy prawa nastąpił. Wobec tego twierdzenie o bezskuteczności czynności prawnej z mocy prawa może być przesłanką dalej idącego roszczenia np. o przekazanie rzeczy do masy upadłości (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 6 września 2013 r., V CSK 454/12,

nie publ.), co ma również wpływ na istnienie interesu prawnego w rozumieniu art. 189 k.p.c. do wystąpienia z powództwem o ustalenie. Różne są też przesłanki przyjęcia bezskuteczności czynności prawnej dłużnika. W przypadku bezskuteczności czynności, o której mowa w kodeksie cywilnym, istotna jest przesłanka działania ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli oraz powstanie w wyniku tej czynności stanu niewypłacalności albo stanu niewypłacalności w wyższym zakresie. W przypadku bezskuteczności, o której mowa w art. 127 ust. 1 p.u., takie przesłanki nie występują. Pokrzywdzenie wierzycieli jest bowiem zakładane przez samego ustawodawcę w samej konstrukcji tego przepisu dotyczącego czynności prawnych dokonanych w ciągu roku przed dniem złożenia wniosku o ogłoszenie upadłości nieodpłatnych albo odpłatnych, ale w których wartość świadczenia upadłego przewyższa w rażącym stopniu wartość świadczenia otrzymanego przez upadłego lub zastrzeżonego dla upadłego lub dla osoby trzeciej, a w miejsce pojęcia stanu niewypłacalności występuje pojęcie upadłości.

W sprawie powód żądał m.in. uznania czynności prawnej upadłego za bezskuteczną wobec masy upadłości i wskazał w pozwie okoliczności wykazujące - jego zdaniem - przesłanki uzasadniające uwzględnienie powództwa na podstawie art. 527 i nast. k.c. Również Sąd pierwszej instancji uznał, że dla oceny zgłoszonego w pozwie żądania uznania za bezskuteczną wobec masy upadłości umowy sprzedaży zawartej w dniu 11 stycznia 2011 r. pomiędzy P. spółką z o.o. w N. i M. spółką z o.o. w K. (obecnie działającą pod firmą D. spółka z o.o. w W.) właściwy jest art. 527 § 1 k.c. w zw. z art. 131 p.u. W apelacji od niekorzystnego dla powoda rozstrzygnięcia powód zarzucił naruszenie art. 527 i nast. k.c. Natomiast Sąd Apelacyjny przyjął odmienną kwalifikację prawną żądania przyjmując, iż powinno być ono ocenione przez pryzmat skutków określonych przez art. 127 ust. 1 p.u. Jakkolwiek w obowiązującym obecnie modelu apelacji pełnej pozycja sądu drugiej instancji przy rozpoznawaniu tego środka zaskarżenia uprawnia go odmiennej oceny materialnoprawnej roszczenia niż ta, która została przyjęta przez sąd pierwszej instancji, ale rozwiązanie to nie zwalnia sądu rozpoznającego apelację z obowiązku wyjaśnienia w uzasadnieniu wyroku przyczyn (przesłanek) zastosowania odmiennego ujęcia podstawy materialnoprawnej swojego rozstrzygnięcia. W żadnym wypadku sąd drugiej instancji nie może orzec o innym

żądaniu niż tym, które było przedmiotem rozstrzygnięcia sądu pierwszej instancji (por. art. 383 k.p.c.). Tymczasem z uzasadnienia zaskarżonego wyroku wynika, że Sąd Apelacyjny, bez przytoczenia jakichkolwiek argumentów, odstąpił od przyjętej przez Sąd Okręgowy materialnoprawnej oceny roszczenia powoda opartej na art. 527 k.c. w zw. z art. 131 p.u. na rzecz stanowiska o przeprowadzeniu oceny materialnoprawnej żądania z powołaniem się na 127 p.u. bez wskazania nawet, czy czynność prawna, której dotyczy pozew, spełnia wszystkie przesłanki, w tym dotyczące terminu jej dokonania, pozwalające na zastosowanie do jej oceny wyżej wymienionego przepisu. Sąd Apelacyjny skupił się bowiem tylko na przesłance rażącej niewspółmierności świadczeń stron umowy, o której mowa w tym przepisie. Ocena Sądu drugiej instancji abstrahuje również od treści żądania zgłoszonego w pozwie obejmującego żądanie uznania zaskarżonej czynności prawnej za bezskuteczną wobec masy upadłości. Uznając, że nie zachodzą przesłanki uzasadniające zastosowanie w sprawie art. 127 ust. 1 p.u., Sąd nie wyjaśnił też dlaczego nie zachodziła podstawa do oceny zgłoszonego żądania na podstawie art. 527 i nast. k.c., które mogą stanowić podstawę dla kwestionowania przez syndyka czynności prawnych dokonanych przez upadłego.

Z tych przyczyn zarzut naruszenia wskazanych w skardze przepisów prawa materialnego - art. 127 p.u. przez jego zastosowanie i art. 537 k.c. w zw. z art. 131 p.u. przez jego niezastosowanie - należy uznać za zasadny. W tej sytuacji przedwczesne byłoby odniesienie się do zarzutu naruszenia art. 127 p.u. na skutek jego błędnej wykładni, skoro nie ma pewności, czy przepis ten w ogóle w sprawie powinien być zastosowany.

Z tych względów na podstawie art. 398¹⁵ § 1 k.p.c. oraz art. 108 § 2 w zw. z art. 391 § 1 i 398²¹ k.p.c. orzeczono, jak w sentencji.